

NOTAT

PROJEKT Eftersøgning af Bred Vandkalv	PROJEKTLEDER Claus Lunde Pedersen	DATO 2016-09-30
PROJEKTNUMMER 31.1016.03	UDFÆRDIGET AF Nicholas John Bell Claus Lunde Pedersen	

Eftersøgning af bred vandkalv (*Dytiscus latissimus*) i Rebild Kommune

**LIFE14 NAT/DK/000012
LIFERaised Bogs**

Ansvarsfraskrivelse

Indeværende rapport er udarbejdet som led i LIFE projektet LIFE14 NAT/DK/000012 som støttes økonomisk af EU Kommissionen. I henhold til artikel II.7.2 i General Conditions kan de holdninger og den viden, der kommer til udtryk i rapporten, under ingen omstændigheder blive betragtet som EU Kommissionens officielle holdning og EU Kommissionen er ikke ansvarlig for den videre brug af oplysningerne i rapporten.

Baggrund

Mossø i Rold Skov er en af de få tilbageværende kendte danske lokaliteter for bilag-IV arten bred vandkalv (*Dytiscus latissimus*). Arten er meget sjælden i Danmark og beskyttet i EU ved Habitatdirektivets bilag IV. Bilag IV-beskyttelsen er en streng artsbeskyttelse på europæisk plan der har til formål at beskytte udvalgte arter og deres levesteder. En bilag IV-arts levesteder må således ikke ødelægges, og projekter der kan påvirke bilag IV-arter skal vurderes herefter.

Rebild Kommune er sammen med seks andre partnere ved at udføre EU LIFE projektet "Raised bogs i Denmark", der har til formål at forbedre tilstanden i en række højmoser i Danmark. Som led i projektet skal der blandt andet ryddes opvækst og hævses vandstand. Der er tre udvalgte lokaliteter med mose/hængesæk i Rebild Kommune der indgår i projektet. Disse tre lokaliteter er ikke kendte levesteder for bred vandkalv, men ligger i relativ nærhed af Mossø, og kan potentielt være egnede levesteder for bred vandkalv.

På den baggrund er der igangsat en basisovervågning for at vurdere hvorvidt bred vandkalv er tilstede på de udvalgte lokaliteter. Basisovervågningen følges op af en effektovervågning ved projektets afslutning.

Metode

På baggrund af projektets opbygning er kortlægningen begrænset til de tre lokaliteter der på forhånd var udvalgt af Rebild Kommune. De tre lokaliteter (Gårdsø Mose, Hjorths Mose og Sortemose) kan ses på Figur 1.

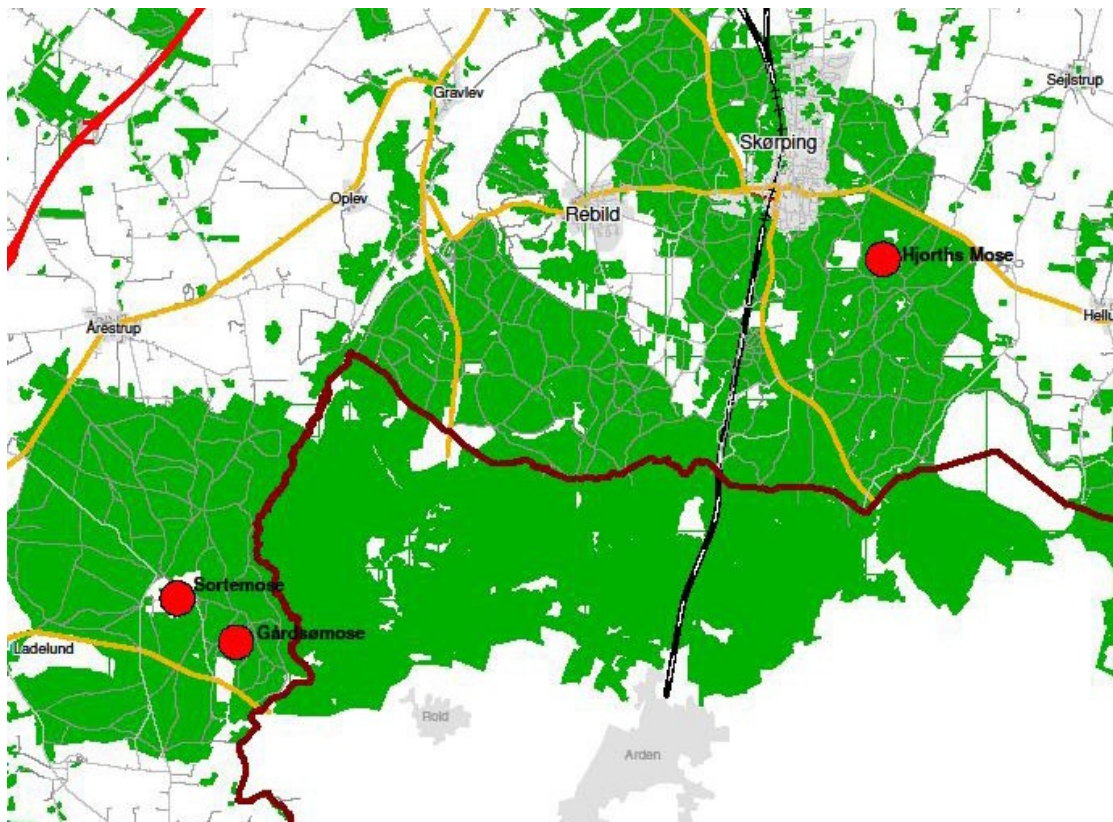
Til eftersøgningen af bred vandkalv er der taget udgangspunkt i den gældende tekniske anvisning "TA nr. A05 - Overvågning af bred vandkalv *Dytiscus latissimus* og lys skivevandkalv *Graphoderus bilineatus*" af Søgaard & Holmen.

Eftersøgningen var således delt i to elementer;

- Passiv eftersøgning ved fælder, og
- Aktiv eftersøgning ved ketsjning.

Der blev placeret 4 fælder i hver Gårdsø Mose og Sortemosen og 8 fælder blev fordelt på de to søer i Hjorths Mose. Der blev brugt rusefælder med rå lever. Fælderne stod ude fra d. 9. maj til den 12. maj.

Ved den aktive eftersøgning brugte to mand ca. 1,5 time pr. lokalitet til at ketjse aktivt langs bredden af søerne d. 14. september.

Figur 1. Oversigtskort over de tre udvalgte lokaliteter hvor bred vandkalv (*D. latissimus*) blev eftersøgt.

Resultater

Der blev ikke fundet bred vandkalv ved nogen af lokaliteterne, men eftersøgningen resulterede alligevel i fund af en række arter, som er listet i Tabel 1. De enkelte fund er desuden indtastet på fugleognatur.dk, og kan fremgår af bilag 2.

Tabel 1. Oversigt over de fundne arter. Arter vist med bred grøn skrift er angivet som relativt sjældne på fugleognatur.dk, mens arter angivet med bred rød skrift er angivet som sjældne. Arter med * har en lille note vedhæftet efter tabellen.

Vandkalve		Gårdsø Mose	Hjorths Mose	Sortemoen
Acilius canaliculatus	-	X	X	X
Acilius sulcatus	Stribet skivevandkalv			X
Agabus sturmi	-			X
Colymbetes fuscus	Tværridset vandkalv			X

4 (11)

NOTAT
2016-09-30

Vandkalve		Gårdsø Mose	Hjorths Mose	Sortemosen
Colymbetes paykulli	-		X	
Dytiscus circumflexus	Hvøpsebuget vandkalv		X	
*Dytiscus lapponicus	Hedevandkalv	X	X	X
Dytiscus marginalis	Stor vandkalv	X		
Graphoderus zonatus	-		X	
Helochares sp.	-		X	
Hydaticus seminiger	-	X		
Hyphyrus ovatus	Rød kuglevandkalv	X		X
Ilybius fenestratus	-			X
Rhantus exsoletus	-		X	
Rhantus frontalis	-	X	X	X
Rhantus suturalis	Marmorvandkalv	X		
Øvrige arter				
*Aeshna subarctica	Højmose-mosaikguldsmed	X		
Argyroneta aquatica	Vandedderkop	X	X	X
*Dolomedes sp.	-	X	X	
Metrioptera brachyptera	Hedegræshoppe	X	X	

***Aeshna subarctica.** Højmose-mosaikguldsmed (*A. subarctica*) er ved undersøgelsen observeret ved Gårdsø Mose. Der blev muligvis observeret en adult på lokaliteten ved besøget i september. Den sås dog kun flygtigt blandt flere individer af den meget lignende siv-mosaikguldsmed (*A. juncea*), så ID på den adulte kan ikke siges med sikkerhed. Der blev dog fundet mange exuvier af højmose-mosaikguldsmed (*A. subarctica*) på lokaliteten, hvilket viser at stedet er en vigtig yngle lokalitet for arten. Højmosemosaikguldsmed er sjælden.

***Dolomedes sp.** Fund af rovedderkopper (*Dolomedes* sp.) drejer sig efter al sandsynlighed om stor rovedderkop (*D. fimbriatus*), men den meget lignende art *D. plantarius* kan ikke udelukkes med sikkerhed uden belæg. *D. plantarius* er dog en mere østlig art end *D. fimbriatus*. Begge arter er sjældne. Der er ikke taget belæg at de observerede dyr, så ID kan ikke siges med sikkerhed. Der blev set flere individer på lokaliteterne Gårdsø Mose og Hjorths Mose. Ved

Hjorths Mose blev de set i den østlige del af den østlige sø hvor der var forekomst af hængesæk. Ved Gårdsø Mose sås de i hele bredzonen hvor der var veludviklet hængesæk hele vejen rundt. Især ved Gårdsø Mose vurderes bestanden at være sund med mange individer.

Figur 2. Foto af Gårdsø Mose med udbredt hængesæk. Der er masser af habitat til højmosesmosaikguldsmiden der lægger sine æg i tørvemos.

Som en sidebemærkning bør forekomsten af dynd-star (*Carex limosa*) fremhæves. Dynd-star er relativt sjælden, og der er flere kendte lokaliteter i Rebild Kommune. Den er blandt andet kendt fra Lille Øksø, tæt på Gårdsø Mose. Arten stod i en samlet bræmme på hængesækken i Gårdsø Mose nærmest vandfladen i det syd-østlige hjørne.

Figur 3. Foto af Hjorths Mose. Til venstre ses en af fælderne placeret ved bredden.

***Hedevandkalv** (*D. lapponicus*) forekom ved alle tre lokaliteter. Især ved Hjorths Mose var den talrig i fælderne. Den er angivet som værende relativ sjælden på hjemmesiden fugleognatur.dk, dog skriver Anders Nilsson og Mogens Holmen i "The aquatic Adephaga (Coleoptera) of Fennoscandia and Denmark. II. Dytiscidae" at den er udbredt i Jylland.

Afsluttende bemærkninger

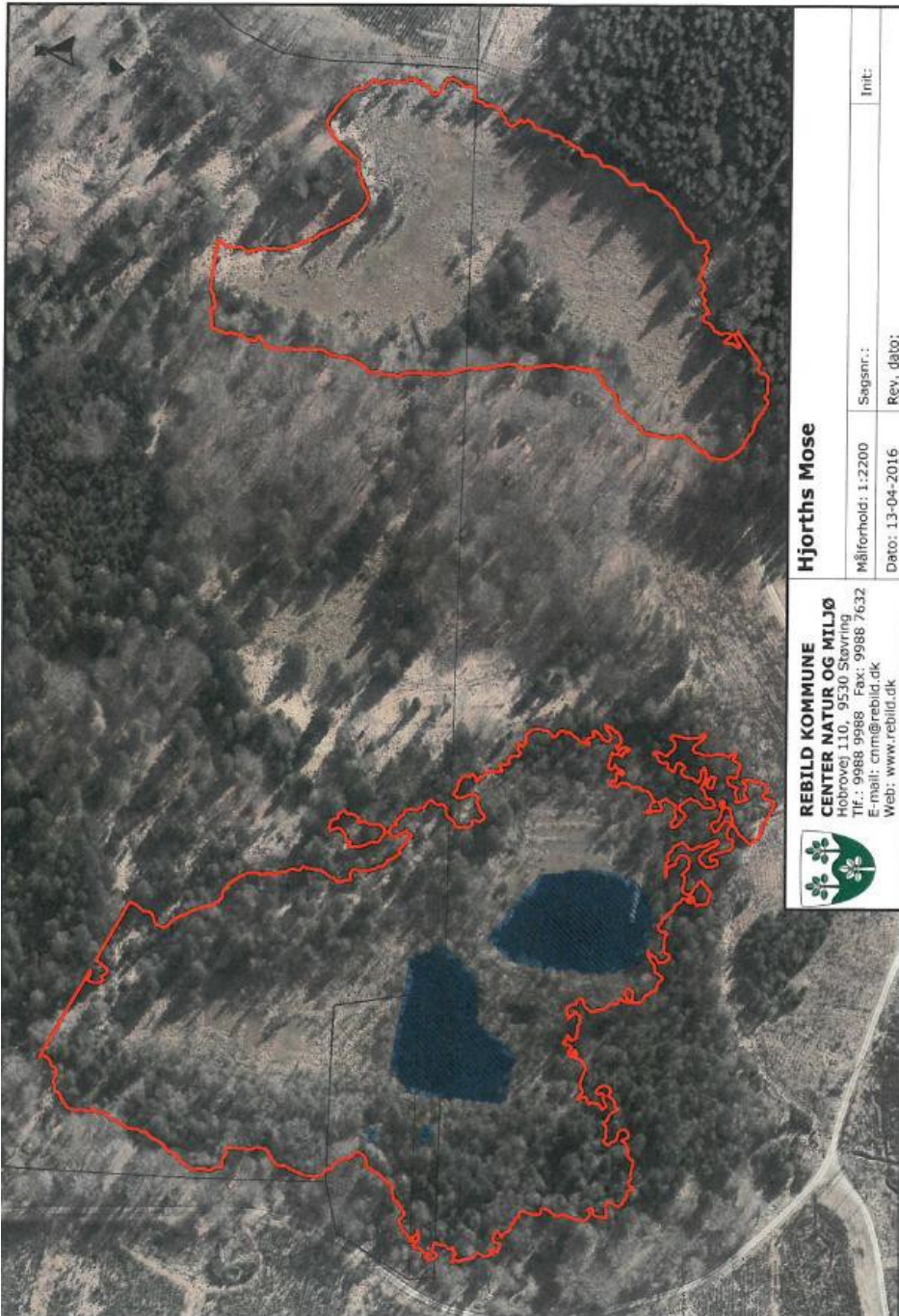
Der blev ikke fundet individer af bred vandkalv ved undersøgelsen. Gennemgående for de tre lokaliteter er at bredzonen er meget brat, fra kanten af tørven er vandet med det samme 1,5-2m dybt, uden forekomst af tæt stivstænglet vegetation eksempelvis af star-arter, der kunne give levested til bred vandkalv. Alle steder gjorde det sig også gældende at vandfladen i nogen grad var fyldt med suspenderet tørvemos, hvilket gjorde ketjsningen noget besværet og ineffektiv.

Figur 4. Foto af det største vandspejl ved Sortemose.

Bilag 1 - Ortofotos over lokaliteterne

Alle de vedhæftede kortbilag er leveret af Rebild Kommune.

8 (11)

NOTAT
2016-09-30

REBILD KOMMUNE
CENTER NATUR OG MILJØ
 Hobrovej 110, 9530 Støvring
 Tlf.: 9988 9988 Fax: 9988 7632
 E-mail: cnm@rebild.dk
 Web: www.rebild.dk

Gårdsømose

Målforshold: 1:2200

Sagsnr.:

Init:

Dato: 13-04-2016

Rev. dato:

 REBILD KOMMUNE CENTER NATUR OG MILJØ Hobrovej 110, 9530 Støvring Tlf.: 9988 9988 Fax: 9988 7632 E-mail: cnm@rebild.dk Web: www.rebild.dk	Sortemose		
	Målforhold: 1:2200	Sagsnr.:	Init:
	Dato: 13-04-2016	Rev. dato:	

10 (11)

NOTAT
2016-09-30

mem01.docx.2012

Bilag 2 - Observationer af vandkalve

Gårdsø Mose		Fælder	Ketsjning
		9.-12. maj	14. september
Acilius canaliculatus	-		2
Dytiscus lapponicus	Hedevandkalv	6	
Dytiscus marginalis	Stor vandkalv	1	
Hydaticus seminiger	-	1	
Hyphydrus ovatus	Rød kuglevandkalv	4	
Rhantus frontalis	-		2
Rhantus suturalis	Marmorvandkalv		3

Hjorths Mose		Fælder	Ketsjning
		9.-12. maj	14. september
Acilius canaliculatus	-		1
Colymbetes paykulli	-	1	
Dytiscus circumflexus	Hvepsebuget vandkalv	1	
Dytiscus lapponicus	Hedevandkalv	13	
Graphoderus zonatus	-	2	
Helochares sp.	-	1	
Rhantus exsoletus	-	2	
Rhantus frontalis	-		1

Sortemose		Fælder	Ketsjning
		9.-12. maj	14. september
Acilius canaliculatus	-		3
Acilius sulcatus	Stribet skivevandkalv		9
Agabus sturmi	-	1	
Colymbetes fuscus	Tværridset vandkalv	1	1
Dytiscus lapponicus	Hedevandkalv	1	
Hyphydrus ovatus	Rød kuglevandkalv	5	3
Ilybius fenestratus	-		3
Rhantus frontalis	-	2	1